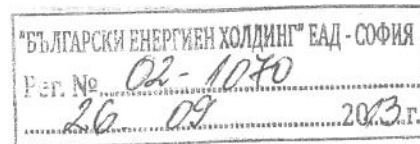

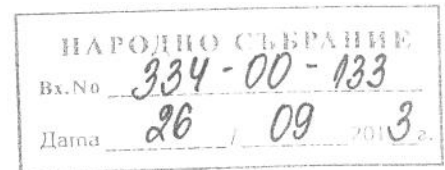
**Български
Енергиен
Холдинг**

София 1000
ул. "Веслец" 16
тел: +359 2 9263 800
факс: +359 2 9250401
<http://www.bgenh.com>

ДО
Г-Н МИХАИЛ МИКОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
42-ро НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ДО
Г-Н РАМАДАН АТАЛАЙ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
ЕНЕРГЕТИКА ПРИ 42-ро НАРОДНО СЪБРАНИЕ

14.57
[Signature]

ДО
Г-Н ДРАГОМИР СТОЙНЕВ
МИНИСТЪР НА ИКОНОМИКАТА И
ЕНЕРГЕТИКАТА

Относно: Предложение за инициране на изменение и допълнение на Закона за енергетиката и Закона за енергията от възобновяеми източници.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА,

Значителният ръст на новоприсъединени централи през 2012 г., произвеждащи електрическа енергия от възобновяеми енергийни източници предизвика значителни и внезапни промени в баланса производство-потребление в ЕЕС, като за неговото осигуряване се наложи многократното ограничаване, включване и изключване на базови мощности, което от своя страна оказва влияние върху ефективността на съответните централи и до влошаване на техническите характеристики на основни съоръжения. В тази връзка е необходимо да се извърши преценка на съществуващите механизми за насърчаване (преференции) на електропроизводството от ВЕИ с оглед осигуряване на баланс в микса на наличния производствения капацитет в страната и оптимизиране на разходите за поддържане сигурността на ЕЕС.

Видно от Приложение I. „Преглед на напредъка на държавите членки“ към Доклада на ЕК до Европейския парламент, Съвета и Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите за напредъка в областта на енергията от

възобновяеми източници от 27.03.2013 г., Република България е сред държавите членки, които за първата им междинна цел, изчислена като средна стойност от техните дялове за 2011/2012 г. са изпълнили с повече от 2% заложените им параметри.

Освен това съгласно Годишния доклад на ДКЕВР за 2012 г. за Европейската комисия /ЕК/, възобновяемите източници /ВИ/ сектора заема 28,64% от общият електропроизводствен потенциал на страната на база първични енергийни източници и произведена енергия за 2012 г.

Следва да се отбележи, че Закона за енергията от възобновяеми източници /ЗЕВИ/ (чл.12, ал. 4) предвижда средни стойности за двегодишни периоди за дял на енергия от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия съгласно индикативната крива, както следва:

1. от 2011 до 2012 г. включително - 10,72 на сто;
2. от 2013 до 2014 г. включително - 11,38 на сто;
3. от 2015 до 2016 г. включително - 12,37 на сто;
4. от 2017 до 2018 г. включително - 13,69 на сто.

Директива 2009/28/ЕО относно енергията от възобновяеми източници („Директивата“) създава европейска рамка за насърчаването на енергията от възобновяеми източници, определяща задължителни национални цели за енергията от възобновяеми източници за постигане на 20 % дял на енергията от възобновяеми източници в крайното потребление на енергия, както и на 10 % дял на енергията от възобновяеми източници в транспорта до 2020 г. Тези цели са водещи цели на стратегията „Европа 2020“ за растеж, тъй като те допринасят за промишлените нововъведения и технологичната водеща роля на Европа, както и за намаляване на емисиите, подобряване на сигурността на енергийните доставки и намаляване на зависимостта ни от внос на енергия. В директивата също така се изисква опростяването на административните режими, които стоят пред енергията от възобновяеми енергийни източници (ВЕИ), както и подобрения в електроенергийната мрежа, за да се улесни достъпът до електроенергия от ВЕИ.

Основен механизъм за насърчаването на производството на енергия от възобновяеми източници е разработването на схеми за подпомагане производството и потреблението на енергия от възобновяеми източници. В практиката съществуват два основни вида инструмента за подпомагане/субсидиране, които се използват от правителствата на страните членки на ЕС.

Първите могат да бъдат квалифицирани като инвестиционна подкрепа (capital grants, данъчни облекчения, от reductions on the purchase of goods). Вторият вид е т.нар. оперативна подкрепа (ценови субсидии, зелени сертификати, тръжни схеми, както и данъчни облекчения за производството на този тип ел. енергия).

Пазарните инструменти, осигуряващи оперативна подкрепа от своя страна могат да бъдат инструменти, които определят задължителни количества енергия от ВИ, които да бъдат изкупувани от страна на потребителите, доставчиците, или производителите (квоти) или инструменти, които са свързани с определянето на добавки и премии, които се изплащат на производителите на зелена енергия. Следва да се отбележи, че съществуват различни схеми и комбинации от механизми за подпомагане в страните на

ЕС, като избраният подход се обуславя от различните национални специфики. В тази връзка следва да бъдат разгледани, различните предимства и недостатъци на квотната и ценовата системи за подпомагане.

Задължително изкупуване на количества енергия от ВИ:

Този подход е избран от 7 страни членки на ЕС, а именно: Белгия, Италия, Латвия, Полша, Румъния, Швеция и Обединеното кралство. Тази схема позволява на производителите да продават произвежданата от тях ел. енергия на пазарна цена, като в същото време те могат да продават и т.нар търгуеми зелени сертификати, които доказват произхода на енергията. Опитът показва, че този механизъм има две основни преимущества, а именно: те са рентабилни (представяват актив, който може да бъде използван пред банки или финансиращи институции, както и да бъдат продавани независимо от ел. енергията, като по този начин могат да служат за финансиране на проекти, както и да служат за обезпечения и гаранции) и не натоварват държавния бюджет. В Румъния например, квотите за изкупуване до 2020 г. за изрично упоменати в закона (33%, 35% и 38% съответно за 2010, 2015, и 2020 г.), като след 2020 г. се предвижда квотите да се определят от Министъра, след одобрение от страна на правителството. Зелените сертификати се издават от преносния оператор веднъж месечно, като е фиксирана минимална и максимална цена на сертификатите.

Преференциални цени и премии:

Преференциалната цена се заплаща за цялото количество ел. енергия, докато премията се явява добавка, която се заплаща на производителя над пазарната цена на ел. енергия. Следва да се отбележи, че използването на премии е инструмент, който създава конкуренция между участниците на пазара, за разлика от преференциалната цена.

Основното преимущество на този тип система е нейната лесна приложимост, но за сметка на това тя крие някои недостатъци. От една страна с нея се свързва т. нар. регулаторен риск, породен от необходимостта от регулярни промени, а от друга в по-голямата си част те натоварват държавния бюджет.

Независимо от горното следва да се отбележи, че ЕК сочи, че най-голямо развитие бележат пазарите на страните, които използват този тип насърчителни мерки.

Във Франция например, доставчиците на ел. енергия, както и електроразпределителните дружества са задължени да сключват договори изкупуване на ел. енергия с оператори на системи, които произвеждат ел. енергия от ВИ, като цитираните договори се сключват по нормативно установена цена.

Избраният от Република България модел за стимулиране на производството на електрическа енергия от възобновяеми източници, кореспондира на т.нар **feed-in tariff система за подпомагане**.

Съгласно чл. 31 от ЗЕВИ електрическата енергия от възобновяеми източници се изкупува от обществения доставчик, съответно от крайните снабдители, които изкупуват цялото количество електрическа енергия от възобновяеми източници по определената от ДКЕВР преференциална цена, действаща към датата на въвеждане в експлоатация, въз основа на сключени дългосрочни договори за изкупуване. Не се

изкупува енергията от възобновяеми източници, предназначена за собствени нужди, за собствено потребление и за снабдяване на свои клонове, предприятия и обекти и/или продава по свободно договорени цени по реда на глава девета, раздел VII от Закона за енергетиката и/или на балансиращия пазар.

Съгласно чл. 32, ал. 1, т. 1 от Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ), ДКЕВР ежегодно до 30 юни определя преференциални цени за изкупуване на електрическа енергия, произведена от ВИ, с изключение на енергията произведена от водноелектрически централи с инсталирана мощност над 10 МВт. Разпоредбата на чл. 32, ал. 2 от ЗЕВИ подробно посочва критериите, които се отчитат при определяне на преференциалните цени за целия срок на договорите за изкупуване на електрическа енергия от възобновяеми източници по ал.1. От друга страна разпоредбата препраща към наредбата по чл. 36, ал. 3 от Закона за енергетиката, т.е. Наредба № 1 от 18 март 2013 г. за регулиране на цените на електрическата енергия, (Обн. ДВ. бр. 33 от 05.04.2013 г., Наредба № 1), по чийто ред следва да се определят преференциалните цени. В съответствие с изискванията на Наредба № 1, цените се изчисляват на основата на икономически обосновани разходи и възвръщаемост, като в размера на експлоатационните разходи се включва и прогнозен размер на инфлация за целия период на задължително изкупуване на електрическата енергия.

Основните фактори, използвани за определяне на нивото на цените на електрическата енергия, произведена от ВИ са размерът на инвестиционните разходи, включително разходите за присъединяване към съответната преносна или разпределителни мрежи, нивото на експлоатационните разходи, капиталовите разходи, в т.ч. разходите за амортизация, определени на основата на среден полезен технико-икономически живот на активите и възвращаемостта. Преференциалните цени отразяват вида на възобновяемия източник, видовете технологии, инсталираната мощност на обекта, мястото и начинът на монтиране на съоръженията.

Преференциалните цени за производство на електрическа енергия от ВИ не отчитат конкретни стойности на индивидуален инвестиционен проект, а осреднени такива на основата на официални източници и международния опит, коригирани със специфичните за България обстоятелства.

Следва да се отбележи, че както в страната така и в останалите членки на ЕС се констатира чувствително нарастване на електроенергийните мощности от ВИ. Като в България, най-голям дял заемат тези от слънчева и вятърна енергия. Това води до възникването на определени трудности при присъединяването на нови мощности към преносната и разпределителната мрежи поради ограничен капацитет. Освен това, този вид производители предизвикват големи и внезапни промени в баланса производство-потребление на електроенергийната система и **необходимост от балансиране при допълнително възникващи разходи.**

От изключителна важност е да се обърне внимание, че задължението за изкупуване на ел. енергия от ВИ, както и компенсирането на разходите на обществения доставчик

/ОД/, водят до ангажирането на значителен финансов ресурс и имат пряко отражение както върху финансовото състояние на обществения доставчик, така и върху държавния бюджет.

Редица европейски държави предприеха действия за ограничаване на мерките за подкрепа на възобновяемите източници на енергия, в т.ч. и със задна дата. Следва да се отбележи, че предстои публикуването от ЕК на насоки към страните членки за методите за подкрепа на зелената енергия. Документът ще очертае как точно да се изграждат регулациите, така че да отчитат всички разходи (в т.ч. допълнителното натоварване на преносните мрежи) и те да не водят до неочаквани резултати, като целта е да се отчитат реалните разходи, и да се избегнат прекомерни печалби от страна на производителите на ел. енергия от ВИ.

Сред страните, предприели подобни ограничителни мерки е Белгия, която през декември 2012 г. въведе такса достъп за фотоволтаиците във Фландрия, която се прилага със задна дата. Освен това е предприето и значително намаление в механизма за подкрепа, базиран на зелени сертификати.

В Чехия през 2010 г., отново със задна дата, в Закона за ВИ е въведено допълнително данъчно облагане на преференциални тарифи и зелени бонуси от 26 до 28% за фотоволтаичните централи. Данъка се прилага през периода 2011 – 2013 г. за съоръжения, въведени в експлоатация в периода от 01.01.2009 г. до 31.12.2010 г. Той се удържа месечно директно от мрежовия оператор от преференциалните цени или зелени бонуси, които трябва да бъдат изплатени на производителите за продадената енергия. Мярката е потвърдена и с решения на Конституционния съд на Р. Чехия, с основен мотив надделяващ обществени интерес и стабилност на държавния бюджет.

През ноември 2012 г. в Гърция също е приет данък до 30% на всички фотоволтаични инсталации. Мярката отново е с ретроактивно действие и предвижда заплащане на данък в размер на 25% за инсталации, изградени преди 2012 г. За инсталации изградени в периода февруари – август 2012 г. е в размер на 27%, а за изградени преди януари 2012 г. в размер на 30%. Освен това от страна на националния регулаторен орган са предприети действия за ограничаване издаването на лицензии за производство на ел. енергия от ВИ.

През януари 2013 г. (с Arrêté du 7 janvier 2013 modifiant l'arrêté du 4 mars 2011 fixant les conditions d'achat de l'électricité produite par les installations utilisant l'énergie radiative du soleil) във Франция е прието намаление на тарифите на големите ВЕИ проекти с 20%. Мерки за ограничаване на плащанията за зелена енергия са предприети и в редица други европейски страни като Италия, Испания, Румъния и Обединеното Кралство.

Избраният подход за оптимизиране на разходите за зелена енергия от страна на Република България бе определянето на такса достъп за производителите на ел. енергия от ВИ. С решение от 14.09.2012 г. (Решение № Ц-33) ДКЕВР определи временни цени за достъп до преносната и разпределителните мрежи за производителите на

електрическа енергия от възобновяеми източници, ползващи преференциални цени. Цитираното решение на националния регулатор бе обжалвано пред ВАС и бе отменено като незаконосъобразно. В мотивите за отмяна Върховният административен съд се позовава на неспазване на процедурните правила за приемане на цитираното решение и по-специално липсата на обосновка, като не оспорва компетентността на органа да приеме процесното решение, нито конкретните размери на таксата, определени за съответните производители. Към момента няма ефективен и действащ метод за ограничаване разходите за зелена енергия в страната.

I. Действия за изменения на мерките за подкрепа на възобновяемите източници на енергия:

С оглед на гореизложеното, и на база опита на страните членки на ЕС, считам за целесъобразно въвеждането на мерки, които да оптимизират системата. Цитираните мерки могат да бъдат както промяна на механизма за подпомагане и въвеждането на търгуеми зелени сертификати с оглед облекчаване на бюджета и избягването на регулаторния риск, така и въвеждането на ценови ограничения – тавани по отношение на цените за изкупуване на ел. енергия от ВИ.

Възможно е и въвеждането на допълнително данъчно облагане на преференциалните цени за изкупуване на електрическата енергия, произведена от възобновяеми източници. Размерът на данъка следва да бъде определен на 30%, като следва да се удържа на месечна база, директно от обществения доставчик за количествата продадена от производителите ел. енергия. Средствата от данъка могат да бъдат използвани за компенсиране на изкупуваната от НЕК ЕАД електроенергия от ВИ чрез следните механизми:

1. **Разширяване на обхвата на енергийните субсидии, последвано от минимално увеличаване на сметките за електрическа енергия. Това ще доведе до капитализиране на НЕК ЕАД, а сметките за електричество ще станат по-достъпни за домакинствата с по-ниски доходи.**
2. **Капитализиране на средствата от данъка във фонда за парникови емисии. Това представлява директно компенсиране на НЕК ЕАД за направените разходи на НЕК ЕАД за закупена енергия от ВИ. Трябва да се има предвид, че има опасност този механизъм да бъде счетен за държавна помощ.**

В тази връзка в ЗЕВИ следва да се включат текстове в този смисъл, а именно:

В Глава четвърта ПРОИЗВОДСТВО НА ЕНЕРГИЯ ОТ ВЪЗОБНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ, Раздел III Изкупуване, пренос и разпределение на електрическата енергия от възобновяеми източници се изменя както следва:

Създава се чл.31а, както следва:

„чл.31а (1) Доходите от електрическа енергия, произведена от слънчева енергия се облагат с данък;

(2) Данъка по ал. 1 се удържа и внася от Обществения доставчик и от крайните снабдителите, в качеството им на платци на дохода.

- (3) Данъчната основа за определяне на данъка по ал.1 представлява сумата без данък добавена стойност, начислена от Обществения доставчик и от крайните снабдители в полза на производителите на електрическа енергия, произведена от слънчева енергия.
- (4) Данъчната ставка на данъка по ал.1 е в размер на 30 (тридесет) на сто;
- (5) Лицата по ал.2 декларират дължимия данък за съответния месец с декларация по образец в срок до края на месеца, следващ месеца на начисляване на дохода. Декларацията се подава в териториалната дирекция на Националната агенция по приходите, където е регистриран или подлежи на регистрация платецът на дохода;
- (6) Платците на доходи, удържащи данъка по ал.1, са длъжни да внесат дължимите данъци в срок до края на месеца, следващ месеца на начисляване на дохода;
- (7) Дължимият данък по ал. 6 се внася в приход на републиканския бюджет в съответната териториалната дирекция на Националната агенция по приходите по място на регистрация на платеща на дохода”.

Алтернативно, в случай че предложението за включване на текстове в ЗЕВИ е неприемливо, тези отношения могат да бъдат уредени в специален закон.

II. Мерки за осигуряване на баланс в микса на наличния производствен капацитет в страната и оптимизиране на разходите за поддържане сигурността на ЕЕС:

По отношение на диспечирането на ел. енергия от ВИ, действащият текст на чл. 18, ал. 1, т. 4 от Закона за енергията от възобновяеми източници, производството на електрическа енергия от възобновяеми източници, включително на електрическа енергия от комбинирано производство на топлинна и/или енергия за охлаждане и електрическа енергия от възобновяеми източници, се насърчава чрез предоставяне на приоритет при диспечиране на електрическата енергия, произведена от възобновяеми източници, при спазване на критериите **за сигурност по т. 1.**

Същевременно, разпоредбата на чл. 16, т. 2, буква „в” от Директивата гласи, че държавите-членки гарантират, че при диспечиращите електрогенериращи инсталации операторите на преносните системи дават приоритет на тези инсталации, които използват възобновяеми източници на енергия, **доколкото това се позволява от сигурната експлоатация на националната електроенергийна система и въз основа на прозрачни и недискриминационни критерии**, като гарантират предприемането на подходящи експлоатационни мерки по отношение на мрежите и пазара **с цел да се ограничи до минимум намаляването на електроенергия, произведена от възобновяеми източници.**

Следва да се отбележи, че цитираната разпоредба касае хипотезите на наличие на потребление на електрическа енергия, което може да бъде задоволено от различни видове енергийни източници. В случаите, в които не е налице потребление на електрическа енергия отпада възможността и необходимостта от производство на електрическа енергия, както от конвенционални, така и от ВИ.

В противен случай се създават предпоставки за неефективно управление на електроенергийната система, свързано с активиране на голям обем ВИ и предизвикването на необосновани допълнителни разходи, свързани с гарантиране сигурността на системата.

В тази връзка и с оглед избягване на всякакво съмнение по отношение на прилагането на наложеното с чл.18 от ЗЕВИ задължение за приоритетно изкупуване на електрическа енергия от ВИ е необходимо цитираната норма да бъде прецизирана.

Ето защо е целесъобразно да се даде възможност без да се нарушава Общностното право и националното законодателство „ЕСО“ ЕАД да диспечира и инсталации, които използват възобновяеми източници на енергия **не само в случай на застрашаване на сигурността на системата, а винаги, когато се надвишават приетите стойности изчислени средногодишно на база прогнозното брутно крайно потребление на енергия.**

В подкрепа на горното следва да се отбележи, че в т. 12 от препоръките в утвърдения от министър-председателя Доклад за резултатите от извършена специализирана проверка в „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД (ЕСО ЕАД) за периода 01.01.2010 – 31.03.2013 г. е посочено, че е необходимо *изхождайки от рисковете за регулиране и управление на ЕЕС, породени от нарастване на присъединените източници на електрическа енергия от ВЕИ, ръководството на „ЕСО“ ЕАД да инициира промени в нормативната уредба, свързана с процесите на регулиране на ЕЕС.*

Освен това е необходимо въвеждането на конкретни стойности за изкупуване на ел. енергия от страна на общественият доставчик, които са изчислени средногодишно на база прогнозното брутно крайно потребление на енергия за съответния период в Р България, а именно:

- от 2013 до 2014 г. до 12,37 на сто, но не по-малко от 11,38 на сто;
- от 2015 до 2016 г. до 13,69 на сто, но не по-малко от 12,37 на сто;
- от 2017 до 2018 г. до 14,20 на сто но не по-малко от 12,37 на сто”.

Максималните стойности за съответните периоди са минимално завишени, предвид непредвидимия и сезонен характер на енергията от възобновяеми източници с цел при установяване на евентуално намаляване на дела на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия, отчетен спрямо индикативната крива за съответния двегодишен период, то да бъде несъществено, в който случай ще се приложи режима на съществуващата уредба по чл. 12, ал. 8 от ЗЕВИ.

Като мярка, която да оптимизира системата може да разгледа и отпадането на задължението за крайните снабдители за изкупуване на електрическа енергия, произведена от възобновяеми източници и от високоефективно комбинирано

производство на електрическа и топлинна енергия от производители, присъединени към електроразпределителната мрежа.

В тази връзка предлагам да се **предприемат действия за инициране на промени в действащата нормативната уредба както следва:**

Предложение за изменение и допълнение на Закона за енергетиката:

Изменение на чл. 4. ал. 2, т. 8

Действаща редакция:

„8. определя обща годишна квота за задължително изкупуване на електрическа енергия от производители, ползващи местни първични енергийни източници (на гориво), до 15 на сто от цялата първична енергия, необходима за производството на електрическа енергия, консумирана в страната за всяка календарна година, по съображения за сигурност на снабдяването”.

Предложение за изменение:

„В чл. 4. ал. 2, т. 8 текста „15” се заменя с текста „30”“

Изменение на чл.93а

В чл. 93а се изменя и допълва, както следва:

Създава се нова алинея 2 със следното съдържание:

„Общественият доставчик изкупува електрическата енергия от производители, присъединени към електропреносната и електроразпределителната мрежа, произведена от възобновяеми източници до следните стойности изчислени средногодишно на база прогнозното брутно крайно потребление на енергия за съответния период в Р България:

- от 2013 до 2014 г. включително 12,37 на сто, но не по-малко от 11, 38 на сто;
- от 2015 до 2016 г. включително 13,69 на сто, но не по-малко от 12,37 на сто;
- от 2017 до 2018 г. включително 14,20 на сто но не по-малко от 12,37 на сто”

1. Досегашната алинея 2 става Алинея 3.
2. Досегашната алинея 3 става Алинея 4.

Чл. 94а, ал. 3

Действаща редакция

„(3) Крайният снабдител изкупува електрическа енергия, произведена от възобновяеми източници и от високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия от производители, присъединени към електроразпределителната мрежа.“

Предложение за изменение: „Чл. 94а, ал. 3 се отменя.“

Предложение за изменение и допълнение на Закона за енергията от възобновяеми източници

Изменение на чл. 18, ал. 1, т. 4

Действаща редакция:

„4. предоставяне на приоритет при диспечирание на електрическата енергия, произведена от възобновяеми източници, при спазване на критериите за сигурност по т. 1“

Предложение за изменение:

„Чл. 18, ал. 1, т. 4 се изменя, както следва:

„Предоставяне на приоритет при диспечирание на електрическата енергия, произведена от възобновяеми източници, при спазване на критериите за сигурност по т. 1 и въз основа на прозрачни и недискриминационни критерии. Диспечирането се извършва в съответствие с подадените графици за производство и при наличие на потребление в отделните часове на денонощието до следните стойности изчислени средногодишно на база прогнозното брутно крайно потребление на енергия за съответния период в Р България:

от 2013 до 2014 г. до 12,37 на сто, но не по-малко от 11,38 на сто;

от 2015 до 2016 г. до 13,69 на сто, но не по-малко от 12,37 на сто;

от 2017 до 2018 г. до 14,20 на сто но не по-малко от 12,37 на сто““

С предлаганите промени ще се даде възможност, без да се нарушава Общностното право и националното законодателство, „ЕСО“ ЕАД да диспечира и инсталации, които използват възобновяеми източници на енергия не само в случай на застрашаване сигурността на системата, а винаги, когато се надвишат приетите стойности, изчислени среднодневно на база прогнозното брутно крайно потребление на енергия за денонощието.

С уважение,

БОЯН БОЕВ
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР

